

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-652/20 -1

Asia C-652/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

2.12.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tribunalul București (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

28.9.2020

Kantajat:

HW

ZF

MZ

Vastaaja:

Allianz Elementar Versicherungs-AG

[– –] TRIBUNALUL BUCUREȘTI (Bukarestin alioikeus)

KUODES SIIVILJAOSTO

[– –] VÄLIPÄÄTÖS

Julkinen istunto 28.9.2020 [– –]

[tuomioistuimen kokoonpano]

Asiarekisteriin on kirjattu siviiliasia, jossa kantajina ovat **HW**, **MZ** ja **ZF** [– –] ja vastaajana **Allianz Elementar Versicherungs-AG** edustajansa **S.C. Allianz-**

Țiriac Asigurări SA:n välityksellä ja joka koskee vahingonkorvausvaatimusta (henkinen kärsimys).

[– –] [kansallinen oikeudenkäyntimenettely] [– –] **TUOMIOISTUIN**

lausuu seuraavaa:

I. Asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkintaa koskevan ennakkoratkaisukysymyksen esittäminen Euroopan unionin tuomioistuimelle:

I. i) Tosiseikat:

- 1 Kun edesmennyt SZ ajoi 22.12.2017 ajoneuvoaan, joka oli rekisteröity Itävaltaan ja jonka rekisteritunnus oli W-67200G, hän menetti ylinopeuden ja alkoholijuomien nauttimisen vuoksi ajoneuvonsa hallinnan ja törmäsi voimakkaasti sähköpylvääseen. SZ on ainakin osittain vastuussa onnettomuudesta. Onnettomuuden johdosta kuoli myös EY, joka oli matkustajana kuljettajan oikealla puolella **[alkup. s. 2]**
- 2 Tunnuksella W-67200G rekisteröity ajoneuvo oli vakuutettu Itävallassa vastaajassa Allianz Elementar Versicherungs-AG:ssa onnettomuuspäivänä voimassa olleen vakuutuskirjan [– –] mukaisesti.
- 3 Onnettomuuden johdosta tämän asian kantajat (edesmenneen EY:n äiti, äidinpuoleinen isoisä ja äidinpuoleinen isoäiti) nostivat 17.2.2020 vastaajaa Allianz Elementar Versicherungs-AG:tä sen Romanian edustajan (eli S.C. Allianz Țiriac Asigurări SA:n, kotipaikka Bukarest) välityksellä kanteen, jossa kukin heistä vaatii korvausta henkisestä kärsimyksestä 1 000 000 Romanian leuta (RON) (hieman yli 250 000 euroa). Kantajien mukaan heille on aiheutunut valtavaa psyykkistä kärsimystä EY:n kuolemasta, ja he väittävät, että tunnuksella W-67200G rekisteröidyn ajoneuvon vakuuttajan on korvattava välillinen vahinko. Kantajat ovat päättäneet panna asian vireille ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, joka sijaitsee paikkakunnalla, jossa on vastaajan Romaniassa olevan edustajan kotipaikka, eivätkä [sen] paikkakunna[n] [tuomioistuimessa], jossa heillä itsellään on kotipaikka (kantajien kotipaikat sijaitsevat Braşovin ja Mehedintşin piirikunnissa, kun taas heidän nimeämensä asianajajan toimisto on Oltin piirikunnassa).

I. ii) Toimivaltakysymys:

- 4 Koska Romanian siviiliprosessilain (Codul de procedură civilă română¹) 131 §:n 1 momentin² ja 1071 §:n 1 momentin³ [– –] säännösten mukaan tuomioistuimen on omasta aloitteestaan tutkittava yleinen, kansainvälinen, asiallinen ja alueellinen toimivaltansa ensimmäisessä istunnossa, johon asianosaiset on kutsuttu lainmukaisesti ja jossa heillä on mahdollisuus esittää vaatimuksia, ja lisäksi esitettävä istunnon pöytäkirjassa toimivallan oikeudelliset perusteet, tässä oikeudenkäynnissä on merkitystä asetuksen (EU) N:o 1215/2012⁴ [– –] 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksillä, joiden mukaan *kanne sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, voidaan nostaa – muussa jäsenvaltiossa vakuutuksenottajan, [alkup. s. 3] vakuutetun tai edunsaajan nostamien kanteiden osalta sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa kantajalla on kotipaikka; – –*
- 5 Tätä säännöstä nimittäin sovelletaan käsiteltävään asiaan, koska vakuutuksenantajalla (vastaaja) on kotipaikka Euroopan unionin jäsenvaltion (Itävalta) alueella ja koska vakuutus sopimuksen edunsaajat (kantajat) ovat nostaneet sitä vastaan kanteen muussa jäsenvaltiossa (Romania). Se, että kyseistä säännöstä sovelletaan, seuraa myös ratkaisusta, jonka yhteisöjen tuomioistuin esitti tuomiossa C-463/06 [FBTO Schadeverzekeringen], jossa todettiin asetuksen (EY) N:o 44/2001⁵ säännöksistä, jotka toistetaan asetuksessa (EU) N:o 1215/2012, seuraavaa: *viittausta, joka tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 11 artiklan 2 kohdassa tehdään tämän asetuksen 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, on*

¹ Laki nro 134/2010, julkaistu uudelleen Monitorul Oficial [al Românieissa] nro 247 10.4.2015, sellaisena kuin laki myöhemmin muutettuna ja täydennettynä.

² **131 §. Toimivallan tutkiminen** 1 momentti: Ensimmäisessä istunnossa, jota varten asianosaiset on lainmukaisesti kutsuttu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja jossa he voivat esittää vaatimuksia, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan tutkittava ja todettava, onko tuomioistuimella, jossa asia on pantu vireille, yleinen, asiallinen ja alueellinen toimivalta ratkaista asia, ja esitettävä istunnon pöytäkirjassa oikeudelliset perusteet tuomioistuimen, jossa asia on pantu vireille, toimivaltaisuuden toteamiselle. Pöytäkirja on välipäätös.

³ **1071 §. Kansainvälisen toimivallan tutkiminen.** 1 momentti: Tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, tutkii omasta aloitteestaan oman kansainvälisen toimivaltansa toimivaltaa koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti, ja kun se toteaa, ettei se eikä mikään muu Romanian tuomioistuin ole toimivaltainen, sen on jätettävä asia tutkimatta, koska se ei kuulu Romanian tuomioistuinten toimivaltaan, jollei 1070 §:n säännösten soveltamisesta muuta johdu. Tuomioistuimen päätökseen voidaan hakea muutosta ylemmän asteisessa tuomioistuimessa.

⁴ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) [– –].

⁵ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetusta (EY) N:o 44/2001, joka on sittemmin kumottu.

tulkittava siten, että vahingon kärsinyt voi nostaa kanteen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan jäsenvaltiossa olevan kotipaikkansa tuomioistuimessa silloin, kun tällainen suora kanne on luvallinen ja kun vakuutuksenantajan kotipaikka on jonkin jäsenvaltion alueella.

- 6 Tulkintakysymys, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava, johtuu säännöksen sen osan sanamuodosta, jossa todetaan, että kun vakuutuksen edunsaaja panee asian vireille muun jäsenvaltion tuomioistuimessa, hän voi nostaa vakuutuksenantajaa vastaan kanteen *sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa hänellä on kotipaikka.*
- 7 Tuomioistuin huomauttaa tässä yhteydessä, että säännöissä, joissa säädetään kansainvälisestä toimivallasta, ei pääsääntöisesti ole tarkoitus säätää myös sisäisestä toimivallasta (tarkemmin sanottuna alueellisesta toimivallasta). Tämä pätee siviiliprosessilain 1072 §:n 1 momentin⁶ ja asetuksen (EU) N:o 1215/2012 johdanto-osan neljännen perustelukappaleen⁷ säännöksiin.
- 8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että edellä mainitusta säännöstä on poikkeuksia, ja alaa koskeva relevantti oikeusoppi on tämän suuntaista. Esimerkiksi siviiliprosessilaissa säädetään varatoimivallan (forum necessitatis) osalta alueellisesta toimivallasta **[alkup. s 4]** kansainvälisen yksityisoikeuden säännöllä (ks. siviiliprosessilain 1070 §:n 1 momentti,⁸ jonka mukaan sen paikkakunnan Romanian tuomioistuimesta, johon asialla on riittävä liittymä, tulee siinä tarkoitettussa erityistapauksessa toimivaltainen käsittelemään asian).
- 9 Merkittävämpi seikka on kuitenkin se, että [– –] unionin tuomioistuin on tulkinnut asetuksen (EU) N:o 1215/2012 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäistä luetelmakohtaa siten, ettei siinä säädetä vain kansainvälisestä toimivallasta vaan myös sisäisestä (alueellisesta) toimivallasta. Yhteisöjen tuomioistuin on tuomion C-386/05 [Color Drack] 30 kohdassa todennut täten, että *asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisellä luetelmakohdalla, jossa määritellään sekä kansainvälinen että alueellinen toimivalta, pyritään yhdenmukaistamaan tuomioistuinten toimivaltaa koskevat säännöt ja näin ollen*

⁶ **1072 §. Sisäinen toimivalta.** 1 momentti: Kun Romanian tuomioistuimet ovat tämän osan säännösten nojalla toimivaltaisia, toimivalta määräytyy tämän lain sääntöjen perusteella ja tarvittaessa erityislakien sääntöjen perusteella.

⁷ Tässä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: Eräät tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista koskevien kansallisten sääntöjen väliset erot vaikeuttavat sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Säännökset, joiden avulla voidaan yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt ja varmistaa, että jäsenvaltiossa annetut tuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin, ovat välttämättömiä.

⁸ **1070 §. Varatoimivalta.** 1 momentti: Vaikka laissa ei säädetä Romanian tuomioistuinten toimivallasta, sen paikkakunnan Romanian tuomioistuimesta, johon asialla on riittävä liittymä, tulee toimivaltainen käsittelemään asian, jos osoittautuu, ettei kannetta ole mahdollista nostaa ulkomailla tai ettei voida kohtuudella vaatia, että kanne nostetaan ulkomailla.

osoittamaan suoraan toimivaltainen tuomioistuin ilman, että on tarpeen viitata jäsenvaltioiden sisäisiin sääntöihin. Euroopan unionin tuomioistuin on siten todennut nimenomaisesti, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan, jota asetuksen (EU) N:o 1215/2012 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta vastaa, säännöksissä määritetään sekä kansainvälinen että sisäinen (alueellinen) toimivalta.

- 10 Tästä seuraa, että myös asetuksen (EU) N:o 1215/2012 tapauksessa on olemassa lainvalintasääntöjä, joilla on tarkoitus määrittää paitsi kansainvälinen myös sisäinen (alueellinen) toimivalta. Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella herää tämän lähtökohdan perusteella epäilyjä siitä, että on löydettävissä argumentteja sen tulkinnan puolesta, jonka mukaan tarkastellussa säännöksessä vahvistetaan [sekä] kansainvälinen toimivalta [että] sisäisen (alueellinen) toimivalta, aivan kuten on löydettävissä myös argumentteja, jotka tukevat vastakkaista kantaa, jonka mukaan edellä mainittu säännös koskee vain kansainvälistä toimivaltaa.
- 11 Argumentit, joilla tuetaan kantaa, jonka mukaan asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään sekä kansainvälisestä että sisäisestä (alueellisesta) toimivallasta, ovat – ainakin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsityksen mukaan – seuraavat:
- 12 a) ensinnäkin kielipillinen tulkinta kallistuu tämän kannan puoleen, koska säännöksessä mainitaan *sen paikkakunnan* tuomioistuinten toimivalta, *jossa kantajalla on kotipaikka*; on tähdennettävä, että englannin-, ranskan- ja italiankieliset sekä muut kieliversiot ovat saman sisältöisiä. Näin ollen havaitaan, että säännöksessä viitataan *paikkakuntaan*, jossa kotipaikka on, eikä *valtioon*, jossa kotipaikka on; [alkup. s. 5]
- 13 b) kielipillisen analyysin ohella suoritettava systematiikkaan perustuva analyysi on lisäksi saman suuntainen; on huomattava, että asetuksen 11 artiklan 1 kohdan sanamuoto koskee kolmea erillistä tapausta, mutta kun a alakohdassa mainitaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa vakuutusenantajalla on kotipaikka, b alakohdassa säädetään sen paikkakunnan tuomioistuinten toimivallasta, jossa kantajalla on kotipaikka; tämä sanamuotojen ero voi selittyä sillä, että jälkimmäisessä säännöksessä pyritään säätämään myös alueellisesta toimivallasta; tämän argumentin yhteydessä voidaan mainita myös asetuksen (EU) N:o 1215/2012 7 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäinen luetelmakohta, jonka yhteisöjen tuomioistuin on edellä todetuin tavoin tulkinnut koskevan myös alueellista toimivaltaa ja jonka sanamuodossa on sama *paikkakunta*-sana;
- 14 c) lisäksi asetuksen (EU) N:o 1215/2012 johdanto-osan 15 perustelukappaleen mukaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä; tämä tavoite saavutetaan tulkinnalla, jonka mukaan asetuksessa viitataan myös sisäiseen (alueelliseen) toimivaltaan;

- 15 d) edellä mainitulla tavalla analysoidun säännöksen soveltaminen ei vaikuta Euroopan unionin jäsenvaltioiden perinteisiin niiden sisäisen toimivallan määrittämisen osalta. Näin ollen päinvastoin kuin esimerkiksi asetuksen (EU) N:o 1215/2012 24 artiklan 1 kohdan tapauksessa, jonka osalta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on ollut tilaisuus lausua, että tässä artiklassa säädetään vain kansainvälisestä toimivallasta (vastaavasti tuomio C-420/07 [Apostolides]; tässä yhteydessä on tähdennettävä, että kansalliset perinteet poikkeavat toisistaan kiinteää omaisuutta koskevien kanteiden käsittelemistä koskevan toimivallan määräytymisen osalta; myös aikaisemmassa Romanian lainsäädännössä oli oikeussääntöjä, jotka poikkesivat siviiliprosessilain 117 §:n⁹ [– –] perusteella nyt voimassa olevista oikeussäännöistä), nyt käsiteltävänä olevassa tilanteessa ei nouse esiin vaikeita kysymyksiä, ja siihen joka tapauksessa sovelletaan tämän asetuksen (EU) N:o 1215/2012 62 artiklan säännöksiä.
- 16 Argumenteista, joilla voidaan tukea päinvastaista kantaa, jonka mukaan asetuksessa säädetään vain kansainvälisestä toimivallasta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi todeta seuraavaa:
- 17 a) edellä esiin tuoduissa argumenteissa ei oteta huomioon, että pääsääntönä on edelleen, että kansainvälisen yksityisoikeuden säännöillä määritetään vain kansainvälinen toimivalta ja että poikkeuksista on säädetävä nimenomaisesti; lisäksi oikeusvarmuuden perusteella [alkup. s. 6] näiden poikkeusten on myös sisällyttävä sääntöihin, jotka ovat selviä, täsmällisiä ja sellaisia, että etsitty ratkaisu löytyy ilman suuria tulkintaponnisteluja;
- 18 b) teleologinen tulkinta voi tukea ajatusta, että koska asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa on tarkoitus säätää vakuutuksen edunsaajalle edullisemmasta toimivallasta, tämän säännöksen soveltamisen ei pitäisi johtaa käsitykseen, etteivät kantajat voi panna asiaa vireille kotivaltionsa toisessa tuomioistuimessa, jos tästä voi olla heille etua. Tällainen tulkinta voisi tehdä asetuksen säännökset sisällyksettömiksi (kuten Tribunalul Gorj (Gorjin alioikeus) on vastaavasti todennut). Esimerkiksi tämän asian kantajille voisi olla edullista panna asia vireille Bukarestin tuomioistuimessa eikä jonkin heidän kotipaikkansa tuomioistuimessa, koska he voivat olettaa, että Bukarestin tuomioistuimissa määrätään henkisestä kärsimyksestä suurempia vahingonkorvauksia kuin maan muissa tuomioistuimissa; tällainen oletama voi perustua toiseikkaan, että Bukarestissa asukkaiden tulot – kuten myös menot – ovat huomattavasti suuremmat kuin muualla Romaniassa, minkä perusteella voi

⁹ **117 §. Kiinteää omaisuutta koskevat kanteet.** 1 momentti: Kanne, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen, voidaan nostaa vain tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä omaisuus sijaitsee.

2 momentti: Jos kiinteistö sijaitsee usean tuomioistuimen tuomiopiirissä, kanne on nostettava vastaajan koti- tai asuinpaikan tuomioistuimessa, jos kyseinen paikka on jossakin näistä tuomiopiireistä, ja muussa tapauksessa jossakin niistä tuomioistuimista, joiden tuomiopiirissä kiinteistö sijaitsee. [– –]

järkevästi päätellä, että Bukarestin tuomioistuinten tuomarit – kuten ketkä tahansa muut kyseisen kaupungin asukkaat – mieltävät rahan arvon eri tavalla kuin maan muut tuomarit, siten että he mieltävät rahan arvon alemmaksi; teoriassa tämä voi johtaa siihen, että aineettomasta vahingosta määrätään suurempi nimelliskorvaus. Tämä esimerkki perustuu kuitenkin vain intuitiiviseen pohdintaan.

I. iii) Niiden edellytysten täyttyminen, joilla Euroopan unionin tuomioistuimelle voidaan esittää asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkintaa koskeva ennakkoratkaisukysymys:

- 19 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan mukaan Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin toimielimen säädösten tulkinnasta, jos sitä pyytää siltä kansallinen tuomioistuin, joka katsoo, että kysymys ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.
- 20 Käsiteltävässä asiassa on kysymys unionin oikeuden säännöksen tulkinnasta; virallinen tulkinta on tarpeen, koska asiaa käsittelevä kansallinen tuomioistuin on epävarma asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn toimivaltasäännön sisällöstä ja koska tulkintakysymys on ratkaistava, jotta voidaan varmistua kyseisen kansallisen tuomioistuimen toimivallasta. **[alkup. s. 7]**
- 21 Unionin tuomioistuimen ratkaisu täyttää lisäksi laajempia – mutta samaten käytännöllisiä – tavoitteita, joita ovat sen yleiseen tietoon saattaminen, että tarkasteltavana olevassa asetuksessa voidaan säätää myös sisäisestä (alueellisesta) toimivallasta eikä ainoastaan kansainvälisestä toimivallasta (unionin tuomioistuin ei ole aikaisemmin lausunut tästä minkään tuomionsa tuomiolauselmassa, joten sen tätä koskeva kanta ei ole kovin hyvin tiedossa), ja asiaa koskevan ristiriitaisen oikeuskäytännön estäminen.
- 22 [–]
- [–]
- 23 [–]
- 24 [–]

[–]

JA NÄILLÄ PERUSTEILLA

LAIN NIMISSÄ

PÄÄTTÄÄ

esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavan
ennakkoratkaisukysymyksen: **[alkup. s. 8]**

Onko asetuksen (EU) N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksiä tulkittava siten, että ne koskevat vain [Euroopan unionin] jäsenvaltioiden kansainvälistä toimivaltaa, vai siten, että niissä säädetään myös vakuutuksen edunsaajan kotipaikan tuomioistuimen sisäisestä (alueellisesta) toimivallasta?

[– –] [menettelyä koskevia kansallisen oikeuden säännöksiä]

TYÖASIAKIRJA